1450/B

D. D.

GYMNASTICA GRÆCORUM, EX PINDARO ILLUSTRATA,

Diſſertatione Academica,

Cujus

Partis Poſterioris

Continuationem Secundam,

Conſenſu Ampl. Fac. Phil. Upſal.

M. MAGN. STAGNELIUS,

Philoſ. Adjunctus Extra-Ordin.

Et

Stipendiarius Regius,

NICOLAUS NORDLÖF,

Helſingus.

Publice ventilandam ſiſtunt

IN AUDIT. GUST. MAJ. D. VII. JUNII MDCCLXXXII.

Horis A. M. Solitis.

UPSALIÆ,

APUD JOH. EDMAN, DIRECT. ET REG. ACAD. TYPOGR.

303950

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

§. XIX.

Quæ hactenus levi proſequuti ſumus opera, exercitationum genera, ad ludos graves ſeu *βαρέας* pertinere ſupra jam ſignificavimus. Ad illos igitur, quos *κούφους* vocarunt Græci, nosmet accingere jubemur: quos inter primus merito adſignatur locus illi, quem *Δρόμον* Græci, *Curſum* Latini adpellarunt. Quum omnibus illis artibus corporisque motibus, ex quibus ad res bellicas aliquid utilitatis redundaret, pretium ſtatuerent priſci ævi homines maximum; nemini mirum videatur, ſi exercitationi huic, quippe quæ & in hoſte improviſo adgrediendo perſequendoque, & in evitando occupatis haut minimum præſtat uſum, maximus habitus eſt, & honos, & gloria. Nec aliud nos docet HOMERUS *a*).

οὐ μὲν γὰρ, *inquit*, *μεῖζον κλέος ἀνέρος ὄφρά κεν ᾖσιν,*
Ἢ ὅτι ποσσίν τε ῥέξει καὶ χερσὶν ἑῇσιν:

Unde etiam petendam eſſe credimus cauſſam, cur *πόδας ὠκὺς*, *ποδώκης*, *ποδάρκης*, *ὠκύπους*, apud eumdem Poëtam dicatur Achilles. Neque dubiæ ſunt, quas eidem certandi generi tribuit PINDARUS, laudes, quod argumento ſunt apud Poëtam paſſim occurrentes *ῥήσεις*: *τιμὰ ποδῶν*, *ποδῶν ἀρετὴ*, *πόδες εὐώνυμοι*, quibus hoc celebratum ivit certamen ſuosque Heroas; ut taceamus, partem odarum maximam in illorum confectam eſſe præconia, quos in hiſce velitationibus accepta nobilitaverit palma. Antiquitatem certaminis ſi ſpectaveris, certo conſtat, abſtruſis vetuſtate temporibus fuiſſe uſitatiſſimum. Hinc in primis recenſendis Olympionicis, in Olympico, ab Hercule inſtituto, conventu, victoriam conſecutis, occupatus PINDARUS, OEonum quemdam, pedum celeritate ceteros antevertiſſe narrat *b*):

a) *Odyſs. IX. v. 147.* *b*) *Ol. od. X. ςϱ. δ.*

Στάδιον, inquit, μὲν ἀρίστευσεν εὐθύδρομον,
Ποσσὶ τρέχων, παῖς ὁ Λικυμνίου
Οἰωνὸς

Victoriam OEoni heic deſignaturus PINDARUS, ſtadium εὐθύδρομον, ſeu εὐθύτονον, ut legiſſe videtur illius SCHOLIASTA, illum viciſſe ait. Quibus reſpicere nos jubet ſpatium, ſeu curriculum certaturis emetiendum. Diverſæ fuiſſe menſuræ ac longitudinis pro locorum diverſitate, auctorum inter ſe diſſenſus eſt argumento. Olympicum ſexcentos pedes longum fuiſſe, auctor nobis eſt AULUS GELLIUS *c*), PLUTARCHUM teſtem citans, tantumque ſpatio cetera ſuperaſſe ſtadia, quantum ceteris hominibus ſtatura antecelluerit Hercules. At, ſi CENSORINO, a Dom. BURETTO laudato, credere fas eſt; Pythicum in longitudinem mille pedum porrectum fuit *d*). Olympiæ ſtadium aggerem fuiſſe aggeſtum, dicit PAUSANIAS *e*), Ludorumque Præfectos, ſeu ἀθλοθέτας, vel ἀγωνοθέτας, vel denique ἑλλανοδίκας ibi exſtructam habuiſſe ſedem: τὸ μὲν δὴ στάδιον, *inquit*, γῆς χῶμά ἐστι, πεποίηται δὲ ἐν αὐτῷ καθέδρα τοῖς τιθεῖσι τὸν ἀγῶνα. Qui recto curſu ſpatium hoc ſemel conficerent σταδιοδρόμοι adpellabantur, & in eo operam collocabant, ut, carceribus ſimul relictis, contenderent, quis optatam primus adtingeret metam victoriæque præmium adipiſceretur.

Stadio, quod heic εὐθύδρομον vocat PINDARUS, & εὐθὺ, τὸ μὴ ἔχον καμπὴν explicat ejus SCHOLIASTES, aliud oponit currendi genus, in Ludis publicis non inuſitatum, quod διαύλου nomine a Poëta ſæpius inſignitur. Sic Theſſalum laudat, quod uno die, non ſtadii tantum, ſed Diauli etiam curſu, in Pythiis victoriam adeptus fuerit *f*): Πυ-

---

c) *Noc. Att. l. I. c. 1.* *d*) *Hiſt. de l' Acad. des Inſcr. &c. Tom. III. p. 290.* *e*) *El. p. p. 382.* *f*) *Ol. od. XIII. ἀντ. β.*

Πυθοῖ τ', inquit, ἔχει ςαδίȣ τιμὰν, διάυλȣ.
Θ', ἁλίῳ ἀμφ' ἑνί.

& Hippocleam in cœtu Amphictyonum, horum Ludorum Judicum, inter juvenes, Diauli curſores, præſtantiſſimum fuiſſe promulgatum commemorat *g*):

Στρατῷ, inquit, Ἀμφικτυόνων ὁ παρ-
νάσσιος ἀυτὸν μυχὸς,
Διαυλοδρομᾶν ὕπατεν πάιδων ἀνέειπεν.

Quemadmodum vox ſimplex *ἀυλὸς*, quidquid in longitudinem & rectitudinem porrectum denotat, ita compoſitum *δίαυλος* locum ſignificat ſtadiorum duorum in longitudinem extenſum. Ita vocabulum hoc intellexiſſe videtur, SVIDAS *h*), quum Diaulum vocat *διςάδιον τόπον, ἢ μέτρον πήχεων σ'*. In Gymnaſtica vero ad id genus curſorum deſignandum adhibebatur, qui ſtadium rectum bis currendo emetiebantur, inde *διαυλοδρόμοι* adpellati. Quum comparationem generis ſcribendi, quod *βȣςροφηδὸν* Græci vocarunt, cum Diauli curſu inſtituat PAUSANIAS *i*); ex illo intelligi poſſe contendit BURETTUS *k*), ſtadium rectum in duas ſectum fuiſſe partes, ſpatio in fine relicto vacuo, ut curſum commodius flecterent athletæ, adeo ut, abſoluta altera ſtadii parte, per alteram, unde egreſſi eſſent, redirent, curſum in fine continenter ſinuantes. Quocumque modo hæc accepta exiſtimataque erunt, fuit certe *δίαυλος* curſus certamen, quo a carceribus ad metam, & a meta ad carceres ſtadium bis decurrerent concertantes, & ſic itu & reditu abſolveretur. Ita etiam Diaulum interpretatur SCHOLIASTA ARISTOPHANIS *l*): *ὁ δίαυλος, inquit, ὁ διττὸν ἔχων τὸν δρόμον ἐν τῇ πορείᾳ, τὸ πληρῶσαι τὸ ςάδιον, καὶ ὑποςρέψαι.* Neque alium de hoc pedum certamine nobis inſtillat ſen-

---

g) *Pyth. od. X. ἀντ. α.* *h*) *In voc. διαυλος.* *i*) *El. pr. p.* 320. *k*) *l. c. Tom. III. p.* 310. *l*) *Ad. av. v.* 292.

ſenſum AESCHYLUS *m*) quum de Græcis dicit, ad Trojam commorantibus, alteram illis Diauli partem eſſe percurrendam, ſi ſalvi & ſoſpites reverti vellent:

> δεῖ γὰρ, *inquit*, πρὸς οἴκους νοςίμου σωτηρίας,
> κάμψαι διαύλου θάτερον κῶλον πάλιν.

Duplex hoc ſtadium alio etiam loco *n*) ſpectaſſe videtur PINDARUS, quum dicit, ſe ad genua Æaci procumbentem, ob reportatam victoriam, adferre Dinidi ejusque Patri, lydia harmonia contextum, hymnum διссῶν ςαδίων ἄγαλμα: ubi διссῶν ςαδίων mentio injici putat SCHOLIASTES non aliam ob cauſſam, quam quod Diauli curſor fuerit Denis: διссῶν δὲ, *inquit*, ςαδίων, ὅτι διαυλοδρόμος. Neque vero multum adverſabimur, ſi ita verba hæcce quis intelligat, ut dicat, geminam Poëtam innuere victoriam ſtadii recti, quarum alter alteram diverſis temporibus obtinuerit. Etiamſi vetuſtiorem præ ſe ferat ætatem hoc exercitandi genus; Ludis tamen publicis prius non additum eſt, quam Olympiade XIV, auctore PAUSANIA *o*): Ὀλυμπιάδι δὲ ὕςερον, *inquit*, τετάρτῃ καὶ δεκάτῃ προσετέθη σφίσι δίαυλος.

Præter duo hæc curſu pedum certandi genera, tertium denique in antiqua Græcia inſigne fuit nomine δολιχοῦ, idque profitentes δολιχοδρόμοι ſunt nuncupati. Quumque curriculorum omnium, quæ pedibus emetiri debebant δολιχοδρόμοι, hoc longiſſimi fuerit ſpatii, factum eſt, ut de quacumque re longioris durationis uſurpari ſveverit. Hinc Epicrates apud ATHENÆUM *p*) de ſcorto Laide dicit, facilem ad illam aditum nemini patuiſſe, quamdiu de juventute divitiisque gloriari potuiſſet; quum vero jam Dolichum curreret, i. e. annis eſſet onuſta emar-

m) *Agam. v.* 351. *n*) *Nem. od. VIII.* ἐπωδ. α. *o*) *El. pr. p.* 301. *p*) *Deipnoſ. l. III. c.* 3.

emarcuiſſetque genarum flos, aditu eſſe quam facillimam ac deſpuendam:

Αὐτὴ γὰρ, inquit, ὁππότ' ἦν νεοττὸς καὶ νέα,
Ὑπὸ τῶν στατήρων ἦν ἀπηγριωμένη·
Εἶδες ἂν αὐτῆς Φαρνάβαζον θᾶττον ἄν.
Ἐπεὶ δὲ δολιχὸν τοῖς ἔτεσιν ἤδη τρέχει,
Τὰς ἁρμονίας διαχαλᾷ τοῦ σώματος,
Ἰδεῖν μὲν αὐτὴν ῥᾷον ἐστὶ καὶ πτύσαι.

EUSIBIO, quem citat BURETTUS *q*), ſi fidem habeamus, locus agoni huic conceſſus eſt in Olympiis Olympiade XV. Si ab ipſo Olympiade odes XII. titulo, quæ Ἐργοτέλει Ἱμεραίῳ Δολιχοδρόμῳ inſcribitur, diſceſſeris; apud Poëtam noſtrum, quantum memoria adſequi valeamus, nihil occurrit, hocce certandi genus ſpeciatim ſpectans. At vero, quum de quodam, ejusdem nominis, viro narrat PAUSANIAS *r*), quod in Panegyri Olympica duas, totidemque in Pythiis, Nemæis & Iſthmiis Dolichi, ſeu longiſſimi ſtadii curſu adeptus ſit palmas, qui quidem non Himeræus, ſed e Cnoſſo Cretenſis, unde, ſeditione orta, expulſum exceperunt Himeræi, quæ fere omnia illis, quæ de ſuo ſcribit Heroe PINDARUS, conſentiunt; obſcurum eſſe poterit nemini, *ἀκλεὴν τιμὰν ποδῶν*, ob quam a Poëta laudatur Ergoteles, de genere currendi *δολιχοῦ* intelligendam eſſe. Quænam juſta fuerit ſpatii Dolichi longitudo, ſi quæras; difficile erit reſponſum, quum, illa definienda, in diverſum trahant auctores. Scholia ſi ARISTOPHANIS *s*) ſequamur, ſeptem comprehendiſſe dicamus ſtadia: *δολιχοδρόμοι δὲ, inquit, οἱ ἑπτὰ τρέχοντες, διὸ καὶ δολιχοδρόμοι.* SVIDA vero facem præferente *t*), viginti quatuor eidem aſſignaveris: *ἐστι δὲ, inquit, ὁ δολιχὸς κδ' στάδια.* Nec tamen ſibi ipſe conſtat, quippe quum ſub voce *δίαυλος*

q) *l. c. Tom. III. p. 311.* *r*) *El. p. p. 352.* *s*) *Ad. av. v. 293.* *t*) *In voc. δολιχὸς.*

SCHOLIASTÆ ARISTOPHANIS & verba, & ſententiam tueatur. HIERON. MERCURIALIS *u*) denique contendit, nullam inter Diauli & Dolichi curſum fuiſſe differentiam aliam, quam quod illius curſores reflexo, hujus vero recto curſu ſtadium duplex emetirentur: *Itaque*, inquit, *ſtadium erat curſus unius tantum ſtadii, dolichus duplex, uno curſu, ſtadium, Diaulus, & ipſe duplex ſtadium, ſed reflexo curſu.* In re adeo fluctuante certi nihil dicere audemus: veri vero ſimillimum eſſe videtur, terminum hujuſce ſpatii, pro locorum varietate, varium fuiſſe, pro natura certaminum certantiumque, proque ingenio Agonothetarum diverſum. Inde tamen confici nequit, ſtadium, quippe quod fixæ & demenſæ fuiſſe videtur menſuræ, auctum fuiſſe inque majorem longitudinem porrectum dolichodromis, quæ mens eſt POTTERI *v*); ſed plures potius comprehendiſſe Diaulos, quos, iteratis curſibus, a carceribus ad metam luſtrarunt δολιχοδρόμοι.

Laudes Hippocleæ proſequuturus, PINDARUS dicit *x*), eum nativa & congenita indole patriis inſiſtere veſtigiis, qui & ipſe, ex ſollemnitate Olympica, palmam bis conſequutus, exceſſiſſet:

- - - τὸ δὲ, *inquit*, συγγενὲς ἐμβέβα -
Κεν ἴχνεσιν πατρὸς
Ὀλυμπιονίκα,
Δὶς ἐν πολεμαδόκοις Ἄρεος ὅπλοις.

Quibus ad morem illum reſpicit, quo armis inſtructi decurrere ſolebant, hoc genus, athletæ, quum alias corpore uncto & nudo, ſi cingula, περιζώματα dicta, & calceos, ſeu ἐνδρομίδας excipias, certamen hocce eſſet peragendum. Armatum hunc curſum διαυλοδρόμοις veluti proprium fuiſſe videtur ex eo, quod habent ARISTOPHANES ejusque SCHOLIASTES. Etenim incedentibus avibus

---

u) *Ar. Gymn. l. II. c. X.* *v*) *Arch. Gr. Tom. I. l. II. c. 21. p. 963. ed. J. J. RAMB.* *x*) *Pyth. od. X. ἀντ. α.*

bus criſtatis, quærit perſona y): ἀλλὰ μέν τοι τίς ποθ' ἡ λόφωσις ἐσθ' ἡ 'πὶ τῶν ὀρνέων; Ἢ 'πὶ τὸν δίαυλον ἦλθεν; Quæ verba ita explicant Scholia: ἐπεὶ οἱ διαυλοδρομοῦντες μεθ' ὅπλων τρέχουσιν, ἔχοντες λόφον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. In laudibus Caſtoris & Jolai perſequendis occupatus Poëta noſter, alio loco z), γυμνοῖς ςαδίοις opponit ἀσπιδοδρόμους, indicans Caſtorem & Jolaum, nudos illis, his vero in armis contendiſſe ac viciſſe. Nec alio nomine Teleſicraten χαλκάσπιδα πυθιονίκαν vocari a Poëta credimus a), quam quod armato curſu Pythicam meruiſſet coronam. Quibus etiam adſentit SCHOLIASTA: χαλκάσπιδα, *inquit*, φησὶν, ὅτι σὺν ἀσπίσι χαλκαῖς, τὸν ὁπλίτην ἔτρεχον δρόμον. Neque diſſentit PAUSANIAS b), qui inter palmas, quas tuliſſe Mneſibulum narrat, unam ponit, Diauli curſu cum clypeo obtentam Olympiade CCXXXV; & de ſtatua, in honorem Demarati cujusdam Curſoris erecta, & more militum ipſius temporis ſcuto, galea & ocreis armata meminit c): πεποίηται ὁ ἀνδριὰς, *ait*, ἀσπίδα τε κατὰ τὰ αὐτὰ ἔχων τοῖς ἐφ' ἡμῶν, καὶ κράνος ἐπὶ τῇ κεφαλῇ, καὶ κνημῖδας ἐπὶ τοῖς ποσὶ, ipſumque hunc Demaratum, in hoc certaminis genere: Olympiade LXV, victoriam adeptum eſſe narrat, ſimul docens, Eleos, cum ceteris Græcis, poſteris dein temporibus, hanc abrogaſſe exercitationem. Ex his PAUSANIÆ excitatis verbis patere arbitramur, curſorum arma galeam fuiſſe, ſcutum & ocreas: Nec putare nos ſinit HELIODORUS reliquum corpus fuiſſe nudum, quippe qui curſori Theageni πανοπλίαν tribuit d).

§. XX.

At non ſuorum tantum pedum pernicitate, ſed velocibus etiam equis mulisque, publicis in concionibus, de corol-

---

y) Av. v. 2. 92. *z) Iſth. od. I. ςρ. β.* *a) Pyth. od. IX. ςρ. α.* *b) Phoc. 678.* *c) El. p. p. 362.* *d) Æth. l. IV. p. 161.*

corolla, victoribus diſtribuenda, æmuli erant, quem certandi morem ἱπποδρομίαν nominat PINDARUS *e*). Quumque pro numero equorum, quibus dimicabatur, iisdemque vel curribus & rhedis junctis, vel doſſuariis, varius fuit, ſingula, uti anſam ſubminiſtrat Poëta noſter, leviter perſtringere juvat.

Quum laudes Pſaumidis, ob triplicem reportatam victoriam celebrat PINDARUS, dicit *f*) eum ſex duodecim Deorum aras honoraſſe bóum ſacrificiis, perque dies quinque agitatis quadrigis, mulari curru & equo celere, qui uno regitur fræno.

Βωμὲς ἓξ διδύ -
μες ἐγέραρεν ἑορ -
ταῖς θεῶν, μεγίςαις
ὑπὸ βεθυσίαις, ἀέθλων τε πεμ -
πταμέροις ἁμίλλαις,
ἵπποις, ἡμιόνοις τε, μοναμπυκί -
ᾳ τε.

Quæ ultima Poëtæ verba ita exponit SCHOLIASTES: *ἐκόσμησε δὲ τὲς βωμὲς νικήσας ἵπποις, τεθρίππῳ, ἡμιόνοις καὶ κέλητι.* Scilicet, quod indiſcrete heic *ἵππες* nominat PINDARUS, id aliis locis, vel *τεθρίπποις*, vel *τετρασρίαις*, vel denique *ἅρματι τετραορῳ* exprimit. Sic Theronem prædicandum eſſe dicit *g*), *τετραορίας ἕνεκα νικαφόρε*, & carmen in laudes Herodoti condendum vocat *h*): *ἅρματι τεθρίππῳ γέρας.* Quum *τέθριππον* ſit *ἐκ τεσσάρων ἵππων ἅρμα*, definiente SVIDA *i*), ſeu *Quadriga*, & *τετράορον*, *τετραορία*, etiamſi de origine vocum inter ſe diſſideant Etymologi & diſcordent, idem ſignificent; haut obſcure indicat PINDARUS, Pſaumidem quadrigis, ſeu curru, quem quatuor trahebant equi, victoriam fuiſſe conſequutum

e) *Iſth. od. III. ἐπωδ. α.* *f*) *Ol. od. V. ςρ.* *g*) *Ol. od. II. ςρ. α.* *h*) *Iſth. od. I. ἐπωδ. ά.* *i*) *Voc. ἅρμα.*

tum. Cetera inter exercitationum genera quadrigarum certamen tantum excelluit, quantum, inter reliquas, Olympiæ Celebritates: unde *ἱππείων ἀέθλων κορυφὰν* illud adpellat PINDARUS *k*). De uſu etiam antiquiſſimo gloriatur hoc certandi genus, ſiquidem inter victores primi ſollemnis olympici narratur a PINDARO Semus, quatuor equorum certaminis gloriam adeptus *l*):

ἀν᾽ ἵπποισι δὲ, *inquit*, *τέτρασιν*
ἀπὸ Μ*αντινέας* Σ*ᾶμος ἀείδετο.*

Ἅ*ρματι* ſeu currui duo plerumque inſederunt, *ἀναβάτης*, ſeu ipſe dominus, & *διφρηλάτης*, ſeu auriga: unde ipſum etiam *ἅρμα* nonnunquam *δίφρον*, quaſi *δύο φέρον*, & ipſam aurigandi artem & certamen *διφρηλασίαν* vocat Poëta. At accidit etiam, ut, quemadmodum ſolus auriga interdum abſenti domino ſua dexteritate victoriam adquiſiverit, ita & Dominus ſolus currum ageret equosque regeret habenis. Hoc nomine Herodotum encomia cohoneſtat Poëta *m*) quod ſuis, non alienis manibus equos gubernaverit:

᾽Αλλ᾽ *ἐγὼ*, ***inquit***, Ἡ*ροδότῳ τεύχων*
Τ*ὸ μὲν ἅρματι τεθρίππῳ γέρας*,
Ἁ*νία τ᾽ ἀλλοτρίαις ȣ*
Χ*ερσὶ νωμάσαντ᾽*,

Nec laudibus defraudati ſunt ipſi aurigæ, quorum circumſpectione gubernandique peritia domini, qui corona cingerentur, digni ſunt habiti. Sic Arceſilaum excitat Poëta *n*) ad Carrhotum, currui regundo præfectum *ἔξοχ᾽ ἑταίρων* ſuſpiciendum amandumque, quod Promethei conſilio & prudentia uſus, non vero imprudentia Epimethei, qui poſt factum demum ſapuit, ita

k) *Nem. od. IX. δυωδ. β.* *l*) *Ol. od. X. ςρ. δ.* *m*) *Iſth. od. I. επωδ. α.* *n*) *Pyth. od. V. ἐπωδ. α.*

Domini gubernaviſſet equos, ut victoriæ præmio fuiſſet decoratus. Huc etiam ſpectant, quas Nicomacho, Xenocratis equórum rectori, tribuit laudes *o*), qui in ſacris Athenæis κατὰ καιρὸν, uti res & occaſio poſtulaverit, νῶμε χεῖρα ἁνίαις, quo Domino nulla de eo querendi eſſet cauſſa, quippe qui victoriam adeptus. Si vero ſalvis habenis illæſoque curru curſum conficerent metamque rotis evitarent fervidis, maximæ illis ducebatur gloriæ. Hinc inter præconia nuperi laudati Carrhoti maximum ponit Poëta *p*), quod ἀκηράτοις ἁνίαις, nulloque currus inſtrumento fracto, victoriæ admoviſſet Dominum: in cujus rei memoriam, Apollini, Pythicorum certaminum, quibus parta hæc fuit gloria, Præſidi dicatus, currus fuit ſuſpenſus, qualem ipſi tradidiſſent, qui illum manibus compegiſſent fabri. Quum vero, paucis interjectis, dicit, Carrhotum rediiſſe a Pythicis certaminibus κομίζοντα ὅλον δίφρον ἀταρβεῖ φρενί; ad id reſpicere putamus, vel quod imperterrito firmoque animo, cadentibus quadraginta aurigis aliis, duodecies inflexum curſum continuaſſet, vel quod illis minime motus, quæ equis in Pythicis non minus, quam ceteris ſacris Ludis terrorem pavoremque injicere ſolebant, recta ad victoriam illæſo vexiſſet curru. Nempe narrat PAUSANIAS *q*) fuiſſe in equeſtris Olympiæ curriculi extremis aram figura rotunda, qua ſacrificiis dæmon quidam ab aurigis colebatur, quem Ταράξιππον, ab incutiendo equis terrore nuncupabant. Solebant enim, incertum unde, quave de cauſſa, circa aram hanc equi tam vehementer conſternari, ut, coorta trepidatione, ſæpe illiſis curribus adfligerentur aurigæ. Non minimæ igitur Carrhoto ducit laudi Poëta, quod ἀταρβεῖ φρενὶ ſpretoque omni periculo,

lo,

---

o) *Iſth. od. II.* ἀντ. β. *p*) *Pyth. od. V.* ϛρ. β. *q*) *El. p. p. 383.*

lo, ſine noxa & damno, in quadraginta antagoniſtis ſolus currum conſervaſſet.

Poſt *ἵπποις* partam Pſaumidis victoriam, aliam, quam *ἡμιόνοις* obtinuerat, concelebrat Poëta. Quibus ad ſui etiam temporis morem mulis, currui junctis, in certamen deſcendendi, reſpicere nos jubet. Hunc mulorum in certaminibus uſum alio etiam loco commemorat PINDARUS, dum Camarinam urbem, Pſaumidis patriam, ita adfatur *r*):

Ὠκεανȣ̃ θύγατερ,
Καρδίᾳ γελανεῖ,
Ἀκαμαντόποδός τε ἀπήνας δέκευ,
Ψαύμιδός τε δῶρα.

Ubi *ἀπήνην* SCHOLIASTES dicit fuiſſe rhedam, quam traxerunt muli: *ἀπήνη inquit, δέ ἐϛιν ἅρμα, ἐξ ἡμιόνων ζευχθὲν*, additque morem hunc, inventionem Aſandraſti, tempore non multo poſt, Olympiade nempe LXXXIX, obſoleviſſe: *ἐιθισμένον δὲ ἵπποις ἀγωνίζεσθαι, Ασάνδραστος ἐπετήδευσε καὶ ἡμιόνοις ἀγωνίζεσθαι. Χρόνος δέ τις ȣ̓ μακρὸς, ἀλλὰ δεκαετὴς τȣ̃το διέλυσε. Διελύθη γὰρ περὶ τὴν ὀγδοηκοϛὴν ἐννάτην Ὀλυμπιάδα.* A Scholiis recedit non nihil PAUSANIAS *s*), quippe qui narrat, *τῆς ἀπήνης* uſu deſiiſſe Olympiade LXXXIV, quum quatuordecim in Olympica celebritate floruiſſet: *τῆς δὲ, inquit, ἀπήνης καὶ κάλπης τὸν δρόμον, τὸν μὲν Ὀλυμπιάδι νομισθέντα ἑβδομηκοϛῇ, τὸν δὲ τῆς κάλπης τῇ ἐφεξῆς ταύτης· κήρυγμα ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἐποιήσαντο ἐπὶ τῆς τετάρτης Ὀλυμπιάδος καὶ ὀγδοηκοϛῆς, μήτε κάλπης τȣ̃ λοιπȣ̃, μήτε ἀπήνης ἔσεσθαι δρόμον.* Olympiorum primordiis non niſi juſtæ ætatis & roboris in certaminibus uſurpati ſunt equi mulique *ἵπποι τέλειοι, ἡμίονοι τέλειοι* & *ἅρματα τελεία* vocati. Olympiade vero XCIX invaluit

 mos,

r) *Ol. od. V. ϛϱ.* *s*) *El. pr. p. 302.*

mos, junctis currui quatuor pullis, certandi, & Olympiade denique CXXVIII pullorum σύνωρις, ſeu *biga*, uſu eſt recepta, uti nos docet PAUSANIAS *t*), qui ſimul narrat, in illa Sybariadi Lacedæmonio, in hac vero Beliſtichæ, e Macedonia feminæ, coronam accidiſſe. Quæ heic de Beliſticha & de duabus aliis feminis, Olympicos ludos non frequentantibus ſolum, ſed cum viris etiam de victoria contendentibus eamque illis præripientibus tradit PAUSANIAS, quomodo concilientur, eodem auctore duce, ſupra a nobis obſervatis, feminis nempe Olympiis intereſſe fuiſſe interdictum, & ne Alpheum quidem fluvium, durante hac celebritate, tranſire licitum, ni de prærupta petra Tupæo præcipites darentur, ignorare nos fatemur. Fortaſſis non aliter hæc intelligi debet mulierum victoria, ac Philippi Macedonis, quem narrat PLUTARCHUS, in Potideæ urbis obſidione occupatum, Olympionicen ſe proclamatum reſciviſſe: & Theronis, cui, Theoxenia celebranti, de victoria Olympica nuntium adlatum eſſe PINDARUS canit *u*). Scilicet, prouti ſupra verbo indicavimus, uſu venire ſolebat, Regibus certe & Principibus, illisque, quibus in celſiorem dignitatis ſedem adſcendere contigerat, ut, quum de palma cum aliis confligare vellent, non ipſi, ſed miſſis cum aurigis equis, in his certaminibus exercitatis, decertarent, atque adeo, ſola equorum magiſtrorum ſollertia, laureolam obtinerent.

Tertiam denique victoriam obtinuiſſe Pſaumidem, dicit Poëta noſter, μοναμπυκία. Ἄμπυξ proprie uſurpatur ad deſignandum, gemmis aureoque diſtinctum, capitis ornamentum, quo crines fluxos, jam colligatos, redimire ornareque ſolebant mulieres. Hoc ſenſu uſurpata legitur vox

t) *l. c.* *u*) *Ol. od. III.* ἀντ. γ. & *Inſcr.*

vox apud Homerum, quum uxorem Hectoris, morte mariti cognita, in terram decidiſſe animamque exſpiraſſe narrat, longeque a capite fudiſſe ſplendida ligamina *v*):

> Τῆλε δ', *inquit*, ἀπὸ κρατὸς χέε δέσματα σιγαλόεντα,
> Ἄμπυκα, κεκρύφαλόν τ', ἠδὲ πλεκτὴν ἀναδέσμην,

Ubi SCHOLIASTES dicit, ἄμπυκα eſſe κόσμον τινὰ περὶ τὴν κεφαλὴν ἀνέχοντα τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς: quo etiam ſignificatu Lacheſin Parcarum unam χρυσάμπυκα vocat PINDARUS *x*). Deinde per metaphoram funiculum denotat auratum, quo crines in equorum frontibus ſparſi colliguntur: unde denique Synedochice frenum, quo equi reguntur, ſignificare ſolet: hinc χρυσάμπυκας ἵππους apud HOMERUM *y*), quod per ἵππους χρυσοχαλίνους exponit illius SCHOLIASTA: unde tandem μονάμπυξ eſt equus uno rectus freno, & μοναμπυκία, equi μονοχαλίνου gubernatio. Haut obſcure itaque indicat PINDARUS, receptum fuiſſe morem in Olympicis Ludis equis utendi ſellariis dorſuariiſque, quibus, ſuperata meta, ad corollam adſpirarunt illis vecti: id quod etiam nos docet PAUSANIAS *z*), moremque hunc in memoriam rediiſſe Olympiade XXXIII, qua Crauxidas Cranonius hoc curſus genere vicit. Quod μοναμπυκίαν heic vocat PINDARUS, id κέλητα adpellat PAUSANIAS aliique auctores. Eſt ſcilicet κέλης, equus ſellarius, qui curru non jungitur, ſed cui inſidet ſeſſor equitans: ἵππος ἄζυξ, καὶ κατὰ μόνας ἐλαυνόμενος ut explicat EUSTATHIUS. Cui adſentit etiam SVIDAS *a*): Κέλης, *inquit*, ὁ μόνος ἵππος, καὶ ὁ ἐπὶ τούτου φερόμενος. Ita & PINDARI μοναμπυκίαν interpretatur ejus SCHOLIASTES: νοητέον δὲ, *inquit*, ἑνὶ ἵππῳ, τῷ λεγομένῳ κέλητι

v) *Il. XXII. 468.* *x*) *Ol. od. VII.* ἀντ. δ. *y*) *Il. V. v. 720.* *z*) *El. pr. p. 301.* *a*) *In voc.* κελης.

Quod cum Olympiade ſeptuageſima prima initium cepit binis cum equis feminis certamen, *κάλπην* vocitarunt Græci, quarum altera vehebatur *ἀναβάτης*, ſeu eques, alteram vero manu inter equitandum ducebat. Quum vero a meta prope abeſſet vector, deſiliit, prehenſoque manu freno, utrique curſus comitem ſe præbuit. De hoc certandi genere ita ſcribit PAUSANIAS *b*): *Ἦν δὲ* (ſc. *κάλπη*) *ἡ μὲν θήλεια ἵππος, καὶ ἀπ᾽ αὐτῶν ἀποπηδῶντες, ἐπὶ τῷ ἐσχάτῳ δρόμῳ συνέθεον οἱ ἀναβάται ταῖς ἵπποις εἰλημμένοι τῶν χαλινῶν.* Harum uſum Olympiade LXXXIV abrogatum fuiſſe, auctore PAUSANIA, jam indicavimus. POLLUCEM ſi ſequaris ducem, *κάλπην* dixeris fuiſſe cum mulis dorſuariis certamen, & id inter *ἀπήνην* & *κάλπην* diſcriminis, ut hæc pugna fuerit, qua mulis inſidebant certantes, illa vero, qua curru junctis mulis vehebantur: *ἀγὼν δέ τις*, *inquit*, *ἡμιόνων ἤγετο πάλαι ἐν Ὀλυμπίᾳ, καὶ τό μεν τῶν νωτέων ἡμιόνων ἀγώνισμα ἐκαλεῖτο κάλπη· τὸ δὲ τῶν ζυγέων ἀπήνη.* Campum equeſtribus hiſce certaminibus deſtinatum, *ἱππόδρομον* Græci vocarunt. Juſtum curriculi hujus ſpatium, ſive latitudinem, ſive longitudinem ſpectas, monimentorum inopia, definire non audemus. Qui Athenis fuit Hippodromus in longitudinem quatuor ſtadiorum fuit porrectus, uti auctor nobis eſt PLUTARCHUS, cujus hæc adfert verba Dom. BARRUS *c*): *τὸ δὲ*, *inquit*, *ἱππικὸν διάστημα τεσσάρων ἦν σταδίων.* Quo fultus teſtimonio & Grammatici cujusdam manuſcripto, hanc fuiſſe omnium juſtam Hippodromorum menſuram, adſerit modo laudatus Dom. BARRUS *d*). Pro locorum vero natura & indole, variam fuiſſe horumce ſpatiorum capacitatem veri videtur ſimillimum. Nec alio modo de Olympiæ Hippodromo nos inſtruit PAUSA-

---

b) *El. pr. p. 302.* *c*) *Hiſt. de l' Acad. des Inſcript. &c. Tom. IX. p. 379.* *d*) *l. c.*

SANIAS, quam quod dicat *e*), duo illum habuiſſe latera, quorum alterum aliquanto longius excurriſſe & ex aggere conſtitiſſe; alterum vero non aggeſtam fuiſſe terram, ſed collem minime arduum. Quod ad ipſam campi hujus formam adtinet, quadratam fuiſſe, in longitudinem porrectam, inque ejus medii ſpatii extremitate metam, poſitam in parte alterius cujusdam, capacitatis longe minoris, quadratæ figuræ, quæ ſimilitudinem elementi Græci priſci τȣ̃ σίγμα converſi præ ſe tulit, contendit Dom. BARRUS *f*), cujus hic adſcribimus verba; *C' eſtoit* (forma Hippodromi) *un quarré long, à l' extremité duquel la borne, placée au milieu de la largeur dans une portion d' un quarré beaucoup plus petit, ou ſi l' on veut, dans un Σῖγμα antique renverſé, qui la reſſerroit tellement, que, ſoit à coté, ſoit derriere, il n' y pouvoit paſſer, qu'un ſeul char de front.* Quam ſententiam tuetur teſtimonio EUSTATHII, qui HOMERI verba: ἐν ξυνοχῆσιν ὁδȣ̃, in illis adhibita verſibus, quibus de meta, Heroibus Græcis ab Achille erecta, Antilochum edocentem Neſtora narrat Poëta *g*), ita explicat: κατὰ δὲ παλαιȣ̀ς εἰπεῖν, συνοχή ἐϛι τὸ τῶν ϛαδίων σιγματοειδές· ὁποῖον ἐϛι μάλιϛα τὸ κατὰ τὸν καμπτῆρα. Utcumque hæc erunt, id certe extra omne dubium poſitum, locum hunc ſæpiſſime, & aurigis, & dominis ipſis curribusque periculoſiſſimum fuiſſe, nec raro ad interitum fatalem. Circa hanc metam curſum pluries flexiſſe concertantes, ex communi Auctorum ſententia conſtat. At inde tamen non eluceſcit horum flexuum numerus. Quum PINDARUS *h*), Theronem fratremque ejus Xenocraten ob victorias, in campis Pythicis Iſthmiisque obtentas, laudans dicit:

- - πυ-

---

e) *El. pr. p. 383.* *f*) *l. c. p. 381.* *g*) *Il. XXIII. v. 326.* *h*) *Ol. od. II. αντ. γ.*

. . . . πυθῶνι
Δ' ὁμόκλαρον ἐς ἀδελφεὸν,
Ἰσθμοῖ τε, κοιναὶ χάρι-
τες ἄνθεα τεθρίππων
Δυωδεκαδρόμων
Ἄγαγον.

Verba Poëtæ ita exponenda eſſe contendunt alii, ut dicant, Theronem & Xenocraten, duodecies ſuperata meta, curriculum vicies quaterque confeciſſe. Cui ſententiæ ex duobus aliis Poëtæ noſtri locis robur conciliari putant, ut, quum Hippodromi terminum vocat δωδεκάγναμπτον τέρμα δρόμȣ *i*) & Templum Apollinis δυωδεκαδρόμων τέμενος *k*). Nec aliter verba hæcce intellexiſſe invenimus SCHOLIASTEN PINDARI: φασὶ δὲ, *inquit*, τινες, ὅτι δώδεκα δρόμȣς ἀνύει τὸ τέλειον ἅρμα. Τὸ δὲ πωλικὸν, ὀκτὼ, idque hoc CALLIMACHI verſu nixus:

Δωδεκάκις περὶ δίφρον ἐσήγαγεν ὄθματα δίφρȣ.

Quumque, ex mente BURETTI, equiriis deſtinatus campus in duodecim diviſus eſſet partes; per ſingulas continuarunt curſum, &, quum in fine cujusque illarum iter ſinuaretur, flexiones haſce vocarunt καμπτῆρας. Quam contra ſententiam hoc excipiunt alii, verbum κάμπτειν vel γνάμπτειν non eo uſurpari ſignificatu, quo rem *circumire* denotet, ſed *flectere* tantum & *incurvare*, atque adeo non duodecies, ſed ſexies tantummodo, itu ſexies, totidemque reditu, metam certaturis ſuperandam. Nec diffitemur, hanc PINDARI explicationem rei naturæ magis videri conſentaneam.

i) *Ol. od. III.* ςρ. γ. *k*) *Pyth. od. V.* ςρ. β.